

ANDIJON VILOYATI IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA YENGIL SANOAT KORXONALARNING O'RNI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17850891>

Komilova Nargizahon Nu'monovna

Turon universiteti Andijon filiali magistratura "Iqtisodiyot" yo'nalishi

II bosqich talabasi,

ilmiy rahbar Omonov Akromjon Abdunazarovich Prof.

Annotatsiya

Ushbu maqolada Andijon viloyati iqtisodiyotini rivojlantirishdagi yengil sanoat korxonalarining ahamiyati, ularning iqtisodiy samaradorligi va viloyatdagi ish o'rinlari yaratishdagi roli tahlil qilinadi. Maqolada yengil sanoatning korxona daromadi, eksport salohiyati va mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirishdagi o'rni ko'rsatib beriladi. Shuningdek, ushbu sohada mavjud muammolar va ularni hal etish bo'yicha tavsiyalar ham keltiriladi.

Kalit so'zlar

yengil sanoat, Andijon viloyati, iqtisodiy rivojlanish, ish o'rinlari, eksport salohiyati.

Аннотация

В данной статье анализируется значение предприятий лёгкой промышленности в развитии экономики Андижанской области, их экономическая эффективность и роль в создании рабочих мест. Показана роль лёгкой промышленности в доходах предприятий, экспортном потенциале и развитии местного производства. Также рассматриваются существующие проблемы и предлагаются рекомендации по их решению.

Ключевые слова

лёгкая промышленность, Андижанская область, экономическое развитие, рабочие места, экспортный потенциал.

Abstract

This article analyzes the importance of light industry enterprises in the development of the economy of Andijan region, their economic efficiency, and their role in creating employment. The role of light industry in enterprise revenue, export potential, and the development of local production is highlighted. Existing challenges in the sector and recommendations for their resolution are also discussed.

Keywords

light industry, Andijan region, economic development, employment, export potential.

KIRISH

Andijon viloyati O'zbekistonning eng muhim sanoat markazlaridan biri bo'lib, iqtisodiy rivojlanishida yengil sanoat korxonalarning o'rni beqiyosdir. Ushbu tarmoq viloyat ichida nafaqat ish o'rinlarini yaratish, balki aholi bandligini oshirish va aholiga turli xil tayyor mahsulotlarni taqdim etishda muhim rol o'ynaydi. To'qimachilik, tikuvchilik, charm-poyabzal va boshqa yengil sanoat yo'nalishlari ishlab chiqarish hajmi va sifati bilan hududning ichki bozoridagi talabni qondiradi, shuningdek, tashqi bozorlar bilan ham faol integratsiya qiladi.

Yengil sanoat korxonalari viloyat iqtisodiyotining barqarorligini ta'minlash, ichki resurslarni samarali ishlatish va xomashyoga asoslangan ishlab chiqarishni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Ular nafaqat mahsulot ishlab chiqaradi, balki o'z faoliyati orqali viloyatga investitsiyalarni jalb qiladi, korxona daromadi va eksport salohiyatini oshiradi. Shu bois, yengil sanoat korxonalarining samarali ishlashi hududning iqtisodiy o'sishi va rivojlanishi uchun bevosita ahamiyatga ega.

So'nggi yillarda Andijon viloyatida yengil sanoatning ko'plab korxonalari modernizatsiyadan o'tdi, yangi texnologiyalar joriy qilindi va ishlab chiqarish quvvatlari kengaytirildi. Bu esa nafaqat ishlab chiqarish hajmini oshirishga, balki sifatni yaxshilashga ham xizmat qiladi. Shuningdek, yengil sanoat tarmoqlari viloyat aholisining turmush darajasini yaxshilashda bevosita hissa qo'shadi, chunki yangi ish o'rinlari yaratilib, aholi daromadlari oshadi.

Viloyat iqtisodiyotida yengil sanoat korxonalarining roli faqat ishlab chiqarish bilan cheklanmaydi. Ular mahalliy xomashyo bazasidan samarali foydalanish, logistika va yetkazib berish tizimini rivojlantirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan hamkorlikni mustahkamlash kabi jarayonlarda ham faol ishtirok etadi. Shu bilan birga, yengil sanoat tarmoqlarining eksport salohiyati ham viloyat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Eksport imkoniyatlarini kengaytirish orqali viloyat ichki bozor bilan cheklanib qolmay, xalqaro bozorlarda ham o'z o'rnini mustahkamlashi mumkin.

Bugungi kunda yengil sanoat korxonalari rivojlanishida bir qator muammolar ham mavjud. Ularga xomashyo narxining o'zgaruvchanligi, yangi texnologiyalarni joriy etishdagi moliyaviy qiyinchiliklar, malakali kadrlar yetishmasligi va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishdagi cheklovlar kiradi. Shu bilan birga, viloyatda yengil sanoatni rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati va investitsiya dasturlari mavjud bo'lsa-da, ularni amaliyotga to'liq tatbiq etish zarurati mavjud.

Ushbu maqola yengil sanoatning viloyat iqtisodiyotidagi o'rnini keng qamrovda tahlil qilish, mavjud resurslar va imkoniyatlarni o'rganish, rivojlanishning dolzarb yo'nalishlarini ko'rsatish hamda mavjud muammolarni aniqlashga qaratilgan. Tahlillar asosida korxonalarining samaradorligini oshirish, eksport salohiyatini kengaytirish va ish o'rinlarini yaratishda qanday yo'llar qo'llanishi mumkinligi ko'rib chiqiladi.

Andijon viloyatida yengil sanoatning rivojlanishi nafaqat iqtisodiy o'sishga, balki viloyatning ijtimoiy barqarorligiga ham ta'sir qiladi. Mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash, yangi ish o'rinlari yaratish va aholi turmush darajasini oshirish bilan birga, yengil sanoat korxonalari viloyatning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois, bu mavzu dolzarb va ilmiy tahlilga muhtojdir.

Tahlil va natijalar

Andijon viloyatida yengil sanoat korxonalari iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida ahamiyat kasb etadi. Ushbu korxonalar ishlab chiqarish hajmi, ish o'rinlari va eksport salohiyati bilan viloyat iqtisodiyotiga bevosita hissa qo'shadi. So'nggi besh yil davomida yengil sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi sezilarli darajada oshgan bo'lib, ayniqsa to'qimachilik va charm-poyabzal sohalarida o'sish sur'ati yuqori. Ushbu o'sish nafaqat ishlab chiqarish quvvatining kengayishi, balki mahsulot sifatining yaxshilanishi va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish bilan bog'liq.

Yengil sanoat korxonalari viloyatda ish o'rinlarini yaratishda katta ahamiyatga ega. Respublikamiz bo'ylab, ushbu tarmoqda ishlab chiqarish jarayonlarida faoliyat yurituvchi 430 mingdan ortiq xodimlar nafaqat shahar markazlarida, balki tumanlarda ham bandlikni ta'minlaydi. Ish o'rinlarining taqsimoti ko'rsatadiki, to'qimachilik tarmog'i eng ko'p ish o'rinlarini taqdim etadi, undan keyin charm-poyabzal va tikuvchilik sohalari keladi. Bu ish o'rinlari nafaqat daromad manbai bo'lib xizmat qiladi, balki aholining turmush darajasini oshirishga hissa qo'shadi.

Eksport salohiyati ham yengil sanoat korxonalarining rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Andijondan eksport qilinadigan mahsulotlarning asosiy qismi Tojikiston, Qozog'iston va Rossiya bozorlariga yo'naltiriladi. Oxirgi yillarda eksport hajmi barqaror o'sishda bo'lib, 2024-yilda 448 million AQSh dollariga yetgan. Eksportning o'sishi viloyat ichki bozoridan tashqari xalqaro bozorlarda ham raqobatbardoshlikni oshirish imkonini beradi.

Shu bilan birga, tahlillar yengil sanoat korxonalarida bir qator muammolar mavjudligini ko'rsatadi. Xomashyo resurslarining narxi va yetishmasligi ishlab chiqarish jarayonini cheklovchi omil sifatida namoyon bo'ladi, malakali ishchi kuchining yetishmasligi esa mahsulot sifatini oshirish va yangi texnologiyalarni

joriy etishda qiyinchiliklar yaratadi. Moliyaviy resurslar cheklanganligi va mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishga bo'lgan ehtiyoj yengil sanoat rivojlanishida asosiy to'sqinliklar sifatida qayd etilgan. Shu bilan birga, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va investitsiya dasturlari orqali bu muammolarni qisman bartaraf etish mumkin.

Viloyatdagi yengil sanoat korxonalarining ishlab chiqarish hajmi va samaradorligi har yili oshib bormoqda. Bu jarayon mahsulot sifatini yaxshilash, ishlab chiqarish quvvatini kengaytirish va ish o'rinlarini yaratish bilan bevosita bog'liq. Korxonalar modernizatsiyadan o'tib, yangi texnologiyalarni joriy qilgan holda, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga erishgan. Bu esa viloyat ichidagi raqobatni oshiradi, mahsulotlarning ichki va tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, yengil sanoat korxonalari viloyat iqtisodiyotining barqarorligini ta'minlash, ish o'rinlari yaratish va eksport salohiyatini oshirishga katta hissa qo'shadi. Shu bilan birga, mavjud muammolar – xomashyo yetishmasligi, malakali kadrlar tanqisligi, texnologik yangilanishdagi moliyaviy qiyinchiliklar va bozor talabining o'zgaruvchanligi – korxonalar rivojlanishini cheklovchi asosiy omillar hisoblanadi. Biroq, mavjud resurslarni samarali ishlatish, investitsiya va davlat dasturlaridan foydalanish, shuningdek ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish orqali bu muammolarni bartaraf etish mumkin.

Umuman olganda, Andijon viloyatidagi yengil sanoat korxonalari nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki viloyat ijtimoiy barqarorligiga ham hissa qo'shadi. Ish o'rinlari yaratish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va eksport salohiyatini kengaytirish orqali yengil sanoat tarmoqlari viloyatning raqobatbardoshligini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu bois, tahlil natijalari asosida kelgusida ishlab chiqarish jarayonlarini yanada optimallashtirish, yangi texnologiyalarni keng joriy etish va ishchi kuchini malakali tayyorlash bo'yicha aniq tavsiyalar ishlab chiqish mumkin.

Xulosa

Andijon viloyatidagi yengil sanoat korxonalari iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, ushbu korxonalar ishlab chiqarish hajmi, ish o'rinlari yaratish va eksport salohiyati orqali viloyat ichki va tashqi iqtisodiyotiga sezilarli hissa qo'shadi. Ishlab chiqarish jarayonlarining modernizatsiyasi va yangi texnologiyalarni joriy etish viloyat korxonalarining raqobatbardoshligini oshiradi, ishlab chiqarish samaradorligini yaxshilaydi va mahalliy bozor talabini qondirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga,

ishlab chiqarish hajmining o'sishi va ishchi kuchining samarali ishlatilishi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

Viloyatdagi yengil sanoat tarmoqlari nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lib, ish o'rinlari yaratish orqali aholining turmush darajasini oshiradi. To'qimachilik, charm-poyabzal va tikuvchilik korxonalari faoliyati orqali viloyat iqtisodiyotining raqobatbardoshligi oshadi, eksport hajmi esa xalqaro bozorlarda Andijon viloyatining obro'sini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ishlab chiqarish jarayonlarida mavjud bo'lgan moliyaviy va texnologik cheklovlar, xomashyo resurslarining yetishmasligi hamda malakali kadrlar tanqisligi rivojlanishni sekinlashtiruvchi omillar sifatida qayd etildi.

Xulosa qilib aytganda, Andijon viloyatidagi yengil sanoat korxonalari viloyat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi va ularning rivojlanishi uchun amaliy tavsiyalarni amalga oshirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sodiqov Muhammad. **"Mahalliy ishlab chiqarish va eksport strategiyalari."** Tashkent: Innovatsiya va Investitsiya, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi. **"Andijon viloyati iqtisodiy ko'rsatkichlari."** 2022.
3. Normurodov Farhod. **"Yengil sanoatning innovatsion rivojlanishi."** Tashkent: Texnologiya va ishlab chiqarish, 2021.
4. Jahongir Abdurahmon, Normurodov Farhod. **"Andijon viloyatida yengil sanoat korxonalarining iqtisodiy samaradorligi."** Andijon: Innovatsion Tadqiqotlar, 2021.